

piloni principali, respectiv NATO, UE și SUA, și pe o serie de piloni secundari, precum Republica Moldova și comunitățile de români din afara granițelor României – dar aflați în directă legătură cu primii menționați. De asemenea, candidatul de centru-dreapta s-a prezentat în cadrul programului său prezidențial intitulat „România lucrului bine făcut” drept un garant al continuării marilor direcții de politică externă și de securitate din ultimii ani. În acest context, el a punctat ca prioritară respectarea angajamentelor României față de NATO și Uniunea Europeană, continuarea parteneriatului strategic cu Statele Unite ale Americii, fixarea parcursului european al Republicii Moldova ca deziderat național, sprijinirea comunităților de români din afara granițelor țării, întărirea forțelor armate române și dezvoltarea securității naționale energetice.¹

O politică externă euroatlantică, europeană și continuatoare a parteneriatului strategic cu SUA

Klaus Iohannis percepe politica externă și de securitate a României bazată pe conceptul de interes național, dar aflată în strânsă legătură cu cele trei structuri din care face parte, respectiv NATO, Uniunea Europeană și parteneriatul strategic cu SUA. În ceea ce privește Alianța Nord-Atlantică, garantul securității naționale a României în viziunea noului președinte ales, aceasta mai este apreciată în cadrul programului său prezidențial și la nivelul discursului politic drept unul dintre principalii piloni ai politicii externe și ai securității statului român.²

K.Iohannis mai subliniază că România este un stat amplasat la granița dintre vest și est, într-o zonă complexă, marcată periodic de instabilitate, dar care, printr-o strânsă colaborare cu NATO, ar putea deveni un reper important pe harta geopolitică a regiunii, furnizând securitate zonelor aferente ei. În acest scop, el aduce în discuție necesitatea unui echilibru între flancul estic și cel sudic al blocului nord-atlantic din Europa, deoarece este importantă, în viziunea sa, concentrarea de forțe atât în statele baltice și Polonia, cât și în România și Bulgaria – ca urmare a crizei din Ucraina care a generat o schimbare importantă în geopolitica zonei. Privind aportul României la dezvoltarea NATO, acesta a nuanțat ideea că statul român trebuie să participe cu resurse relevante la planificarea strategică și la implementarea obiectivelor Alianței Nord-Atlantice, inclusiv prin susținerea procesului de extindere a acesteia.³

De asemenea, el a reiterat ideea potrivit căreia România trebuie să aibă o contribuție mai activă atât la implementarea acquis-ului NATO, bazat pe dialog politic și pe schimb de informații, cât și la modelarea obiectivelor Alianței, ce sunt în concordanță cu profilul său. În perspectiva acestui rol, el a susținut că în calitate de președinte al României, va susține orice proiect bazat pe majorarea bugetului pentru apărare la un procent de 2%. Din punctul său de vedere, majorarea bugetului pentru apărare va reprezenta și o oportunitate de parteneriat tehnologic între

1 Discursul susținut de Klaus Iohannis în cadrul lansării programului prezidențial, „România lucrului bine făcut”, la 29 septembrie 2014, disponibil la <http://www.iohannisprezede.ro/ro/noutati/discursuri-si-interviuri/discursul-sustinut-in-cadrul-lansarii-programului-prezidential-romania-lucrului-bine-facut>, accesat în data de 13.12.2014.

2 Discursul lui Klaus Iohannis cu prilejul desemnării sale drept candidatul Alianței Creștin-Liberale la alegerile prezidențiale, disponibil la <http://www.iohannisprezede.ro/ro/noutati/discursuri-si-interviuri/discursul-presedintelui-pnl-klaus-iohannis-cu-prilejul-desemnarii-sale-drept-candidatul-alianței-creștin-liberale-la-alegerile-prezidențiale>, accesat în data de 13.12.2014.

3 Declarație de presă susținută de Klaus Iohannis la data de 23 iulie 2014, disponibilă la <http://www.iohannisprezede.ro/ro/noutati/declaratii/declaratie-de-presa1410267616>, accesat la 13.12.2014.

firmele românești din industria de apărare și companiile europene și americane. Pe lângă acest aspect, noul președinte mai observa și oportunitatea de a se dezvolta latura economică, nu doar cea militară, a parteneriatului strategic cu SUA, prin crearea de noi locuri de muncă. Paralel cu acest demers, Iohannis a mai afirmat că va susține și operaționalizarea conceptelor de soft și smart power în cadrul CSAT, cu accent pe cele care vizează corelarea instrumentelor reprezentate de diplomația clasică, a formatelor de cooperare regională și internațională, a celor de inteligență și a acordurilor politico-economice.⁴

În ceea ce privește Uniunea Europeană, noul președinte a urmărit să sublinieze că va promova interesele naționale ale României la nivel european, cu precizarea că acestea să se încadreze și în opțiunile partenerilor europeni. În acest sens, el și-a manifestat, pe de o parte, orientarea lui europeană, susținătoare a proiectului unei Europe unite, cu instituții puternice, cu o bună coordonare a politicilor în toate domeniile de activitate, și pe de altă parte, dorința ca România să devină mai coerentă în negocierea și impunerea propriilor interese și proiecte la nivel comunitar – poziție care reiterează conceptul de interes național.⁵

În ceea ce privește aderarea statului român la spațiul Schengen, Iohannis a susținut că vede realizarea acestui deziderat în două etape: aerian și terestru, într-o primă etapă, și maritim, în cea de-a doua. El plasează acest obiectiv în raport cu o campanie de recâștigare a încrederii partenerilor europeni, în special prin oferirea de certitudini cu privire la capacitatea de protejare a spațiului comun european și prin continuarea reformelor în domeniul justiției.⁶ Privind rezultatele României din 2007 și până în prezent, acesta s-a declarat, în schimb, nemulțumit, calificând această etapă ca nefructificată într-un mod optim de către decidenții români. Altfel spus, el a apreciat că prin statutul României de al șaptelea stat ca mărime din cadrul UE, ar trebui să se fructifice oportunitățile economice oferite de piața comună și ar fi necesar să se atragă fonduri europene pentru dezvoltarea țării.⁷

Pe lângă chestiunile referitoare la Uniunea Europeană, parteneriatul strategic cu SUA a fost, la rândul lui, deosebit de vizibil în cadrul declarațiilor și a programului politic. Noul președinte a declarat astfel că, alături de calitatea de a fi membru NATO și UE, acesta reprezintă cel de-al treilea element fundamental al politicii externe și al securității României.⁸ În viziunea noului președinte, criza din Ucraina sau, mai exact, dimensiunea strategică și economică a acestei probleme au oferit cele mai bune argumente în acest sens.⁹

Pe baza acestor prime trei direcții de politică externă și de securitate extrase din programul său prezidențial și din declarațiile publice, se poate astfel observa intenția declarată a noului președinte de a utiliza instrumentele puse la dispoziție de Constituție pentru ca România, stat membru al NATO, al UE și partener strategic al SUA, să confirme că este un furnizor de securitate în regiune și un posibil model pentru anumite state ca Republica Moldova și Georgia. Îndeplinirea proiectelor

4 Programul prezidențial al lui Klaus Iohannis, „România lucrului bine făcut”, disponibil la <http://www.iohannispreședinte.ro/files/userfiles/Program-prezidential.pdf>, accesat în data de 13.12.2014.

5 Programul prezidențial al lui Klaus Iohannis...

6 Programul prezidențial al lui Klaus Iohannis...

7 Interviu oferit de Klaus Iohannis pentru WALL-STREET.RO, la 26 septembrie 2014, disponibil la <http://www.wall-street.ro/articol/Politic/172949/iohannis-economia-este-in-suferinta-mediul-de-afaceri-se-confrunta-cu-o-lipsa-de-perspectiva-economica.html>, accesat în data de 18.12.2014.

8 Declarația lui Klaus Iohannis cu ocazia Zilei Armatei Române, de la 25 octombrie 2014, disponibilă la <http://www.iohannispreședinte.ro/ro/noutati/declaratii/mesaj-cu-ocazia-zilei-armatei-romane>, accesat în data de 18.12.2014.

9 Declarație lui Klaus Iohannis privind parteneriatul strategic dintre România și SUA, de la 14 septembrie 2014, disponibilă la <http://www.iohannispreședinte.ro/ro/noutati/declaratii/declaratie-privind-parteneriatul-strategic-dintre-romania-si-sua>, accesat în data de 18.12.2014.

prezentate ține însă de mai mulți factori, unul dintre cei mai importanți fiind cel de a se forma un consens între Președinte, Guvern și Parlament. Mai mult, trebuie specificat că dacă poziția de candidat i-a permis o libertate în discursul politic, funcția de președinte îi îngreădește acest privilegiu, oferindu-i, în schimb, anumite limite în dreptul acțiunilor sale pe plan extern.

Parcursul european al Republicii Moldova

Problema Republicii Moldova a reprezentat pentru Klaus Iohannis o altă temă predilectă în perioada campaniei electorale, întreaga chestiune fiind împărțită pe două paliere – parcursul european și ideea reunificării. Noul președinte a urmărit astfel să realizeze o diferențiere între conceptul de parcurs european și cel de reunificare, subliniind că nu există o contradicție între cele două, ci mai degrabă o relație normală. De asemenea, el a adus în discuție necesitatea constituirii unui „nou Snagov”, precum cel din anul 1995, în care să se discute toate acele aspecte ce privesc poziția României față de parcursul european al Republicii Moldova și posibilul act de reunificare a celor două state.¹⁰

În ceea ce privește primul palier, cel al parcursului european, Klaus Iohannis a susținut că acesta este prioritar, iar România trebuie să sprijine Republica Moldova în acest proces, în special prin crearea de relații instituționale prin care să se pună bazele unui transfer de bune practici pentru sectorul public moldovenesc.¹¹ Tot în acest sens, el a mai subliniat că deși România nu face parte din formatul „5 plus 2” de negocieri în cazul problemei transnistrene, aceasta ar trebui să militeze pentru ca nicio variantă de soluționare a conflictului să nu stagneze parcursul european al Chișinăului. Totodată, el a mai menționat că obiectivul aderării la UE nu trebuie pus în balanță cu dosarul transnistrean și nici condiționat de acesta.¹²

Privind spre cel de-al doilea palier, cel al reunificării, Iohannis a caracterizat acest posibil moment ca unul istoric și de mare importanță, în special ca urmare a comuniunii de limbă, istorie, civilizație și cultură între cele două state. Cu toate acestea, se poate observa accentul pus pe ideea de reunificare în cadrul frontierelor Uniunii Europene și mai puțin pe cel al unei acțiuni directe – cel puțin într-o primă fază. *„În mod interesant, unirea Moldovei cu România este pusă de unii analiști în contradicție cu integrarea europeană a Moldovei. Nu trebuie să vedem lucrurile ori, ori. Acum e clar că trebuie să sprijinim Moldova în parcursul ei european. Unirea e un proiect foarte special și e unic în Europa. În programul meu am dedicat un capitol acestei chestiuni. Atunci când vor fi întrunite toate condițiile este posibil să ne imaginăm așa ceva. Orice altă ordine ar duce la un parcurs care, poate, nu este optimal”*.¹³

Vizita lui Klaus Iohannis la Chișinău, cu două zile înainte de alegerile parlamentare din Republica Moldova, a reconfirmat astfel faptul că noul președinte al României va susține, ca prim deziderat, așa numitul parcurs european al autorităților moldovenești. În cadrul unei conferințe de presă susținută împreună cu Vlad Filat, președintele Partidului Liberal Democrat din Moldova, Klaus Iohannis a declarat că

10 Programul prezidențial al lui Klaus Iohannis...

11 Interviu acordat de Klaus Iohannis pentru Adevărul LIVE, la 13 noiembrie 2014, disponibil la http://adevarul.ro/news/politica/alegeri-prezidentiale-2014-turul-doi-klaus-iohannis-vine-adevarul-live-ora-1200-pune-i-intrebari-candidatului-acl-presedintia-romaniei-1_54643da6-0d133766a8cfa84/index.html, accesat în data de 18.12.2014.

12 Interviu acordat de Klaus Iohannis pentru Adevărul LIVE...

13 Interviu acordat de Klaus Iohannis pentru Adevărul Live, la 29 septembrie 2014, disponibil la http://adevarul.ro/news/politica/klaus-iohannis-adevarul-live-candida-indiferent-intampla-nu-exista-niciun-motiv-cred-pierde-procesul-ani-1_542912120d133766a883b4db/index.html, accesat în data de 18.12.2014.

statul român va proteja stabilitatea Republicii Moldova, atât din punct de vedere politic, cât și economic. De asemenea, Iohannis și-a exprimat speranța ca ambele state să poată constitui un spațiu comun de democrație, stabilitate și prosperitate, care să conducă ulterior la îndeplinirea acelor etape necesare aderării Republicii Moldova la UE. În altă ordine de idei, absența din cadrul acestor ultime discuții a unor referiri cu privire la un posibil proiect de unire între cele două state, reiterează ideea că accentul este pus pe primul palier, cel reunificării în cadrul frontierelor UE, în timp ce un proiect de unire nu poate fi fezabil în actualul context european.¹⁴

Rămâne însă de văzut modul în care noul președinte al României va gestiona problema Republicii Moldova, în contextul în care gradul de insecuritate a frontierelor acesteia este ridicat, iar problemele sale economice, cauzate de embargoul impus de Federația Rusă și de gradul redus de dezvoltare, creează o serie de dificultăți acestui stat. Mai mult, necesitatea formării unui consens între principalii decidenți politici români și societatea civilă este imperios necesară și de luat în calcul. Nerealizarea unui consens ar putea reprezenta o problemă în cazul unei crize majore a Republicii Moldova, pentru care s-ar impune un sprijin de altă natură decât cel economic din partea statului român.

Relațiile României cu Federația Rusă și cu Republica Populară Chineză în viziunea lui Klaus Iohannis

Dacă în cadrul programului prezidențial al candidatului de centru-dreapta s-a evitat, sub o formă sau alta, prezentarea viziunii sale cu privire la relațiile cu anumite state cu o conduită aparte pe scena relațiilor internaționale, precum Federația Rusă și Republica Populară Chineză, în cadrul discursurilor publice au fost atinse mai des anumite puncte referitoare la aceste țări. În ceea ce privește poziția față de Federația Rusă, aceasta se caracterizează, în linii mari, prin contestarea întregii sale politici agresive și destabilizatoare de la frontierele sale.¹⁵ De asemenea, se mai poate observa tendința de raportare permanentă la Uniunea Europeană și la NATO în cazul tuturor discuțiilor referitoare la Rusia și la perspectivele relațiilor dintre aceasta și România. Din punctul acestuia de vedere, actuala conjunctură geopolitică din Europa obligă statul român să urmeze demersurile partenerilor europeni și euroatlantici. *„Problema cu Rusia este una foarte complicată. În ultimele luni, situația a avut faze foarte complicate. România singură în această ecuație nu are ce căuta. Ce trebuie să facem este să dovedim că suntem parteneri serioși în NATO și UE. Avem o situație de conflict deschis și toate sancțiunile luate de UE, de statele Unite sunt gândite pentru a readuce pe toată lumea în zona în care sunt respectate acordurile internaționale. România, singură, mai bine se abține de la anumite acțiuni, dar trebuie să fie solidară cu partenerii”*.¹⁶ Totuși, pe termen lung, el percepe o ameliorare a relațiilor dintre cele două state, cu precizarea ca aceasta să vină pe fondul respectării de către Rusia a principiului unei Ucraine stabile, angajată ferm spre democrație.¹⁷

14 Conferința de presă susținută de Klaus Iohannis și de Vlad Filat, președintele PLDM, la Chișinău, în 28 noiembrie 2014, disponibilă la http://stiri.tvr.ro/klaus-iohannis--la-chisinau--romania-va-proteja-integritatea-teritoriala-si-interesele-rep--moldova_53281_video.html#view, accesat în data de 18.12.2014.

15 Comunicat de presă emis de Klaus Iohannis la data 8 noiembrie 2014, disponibil la <http://www.iohannispreședinte.ro/ro/noutati/comunicate-de-presa/comunicat-de-presa1415436419>, accesat în data de 18.12.2014.

16 Comunicat de presă emis de Klaus Iohannis...

17 Interviu acordat de Klaus Iohannis pentru La Republica, la 3 decembrie 2014, disponibil la <http://www.iohannispreședinte.ro/ro/noutati/discursuri-si-interviuri/interviu-la-repubblica>, accesat în data de 18.12.2014.

Pe același principiu al democrației este amplasată și relația cu Republica Populară Chineză. În viziunea sa, relațiile dintre București și Beijing au înregistrat o anumită dinamică în ultimul interval de timp, fapt pentru care trebuie observate rezultatele concrete ale acestei cooperări. Cu toate acestea, el a subliniat că este imperios necesar ca explorarea tuturor oportunităților de natură economică să se realizeze pe aceeași bază a valorilor democrației ca regim politic.¹⁸

Concluzii

Politica externă a României în viziunea lui Klaus Iohannis poate fi concepută, în linii mari, drept o politică continuatoare a celei anterioare, deși s-a urmărit realizarea unor diferențieri de cea anterioară. Numită de către noul președinte o „*politică sinergică: națională, europeană și euroatlantică*”¹⁹, aceasta a fost construită, în esență, pe baza conceptului de interes național. Sublinierea repetată a acestei idei nu a fost deloc întâmplătoare, ea urmărind, probabil, să construiască așa numita diferențiere de perioada 2004-2014. Principalul reproș adresat în acest sens perioadei anterioare a fost acela că, până la momentul alegerii lui, decidenții români au preferat să adopte, în cele mai multe dintre cazuri, o poziție de inferioritate la masa negocierilor cu partenerii europeni și euroatlantici.

De remarcat este și prezența unui dezechilibru între proiectele de politică externă și de securitate prezentate de către Klaus Iohannis în perioada campaniei prezidențiale și viitoarele sale atribuții constituționale. Altfel spus, deși realizarea unor demersuri precum majorarea bugetului pentru apărare la un procent de 2%, se află în competența altor structuri ale statului, s-a putut totuși observa aducerea în discuție a unor proiecte de acest gen – care nu intră, decât într-o anumită măsură, în atribuțiile președintelui. Acest tip de greșală ar putea astfel conduce pe viitor la afectarea imaginii sale, în special ca urmare a nivelului ridicat de așteptări din partea societății și a lipsei de cunoaștere a atribuțiilor președintelui de către majoritatea populației.

BIBLIOGRAFIE

Surse primare:

Comunicat de presă emis de Klaus Iohannis la data 8 noiembrie 2014

Declarație de presă susținută de Klaus Iohannis la data de 23 iulie 2014

Declarație lui Klaus Iohannis privind parteneriatul strategic dintre România și SUA, de la 14 septembrie 2014

Declarația lui Klaus Iohannis cu ocazia Zilei Armatei Române, de la 25 octombrie 2014

Declarația de presă susținută de Klaus Iohannis și de Vlad Filat, președintele PLDM, la Chișinău, în 28 noiembrie 2014

Discursul lui Klaus Iohannis cu prilejul desemnării sale drept candidatul Alianței Creștin-Liberale la alegerile prezidențiale, la 11 august 2014

Discursul susținut de Klaus Iohannis în cadrul lansării programului prezidențial, „România lucrului bine făcut”, la 29 septembrie 2014

Interviu acordat de Klaus Iohannis pentru WALL-STREET.RO, la 26 septembrie 2014

¹⁸ Interviu acordat de Klaus Iohannis pentru Titanul.ro, la 13 octombrie 2014, disponibil la <http://www.iohannisprezedinte.ro/ro/noutati/discursuri-si-interviuri/interviu-titanul-ro>, accesat în data de 18.12.2014.

¹⁹ Program prezidențial Klaus Iohannis...

Interviu acordat de Klaus Iohannis pentru Adevărul Live, la 29 septembrie 2014
Interviu acordat de Klaus Iohannis pentru Adevărul LIVE, la 13 noiembrie 2014
Interviu acordat de Klaus Iohannis pentru Titanul.ro, la 13 octombrie 2014
Interviu acordat de Klaus Iohannis pentru La Republica, la 3 decembrie 2014
Programul prezidențial al lui Klaus Iohannis, „România lucrului bine făcut”

Surse web:

www.stiri.tvr.ro

www.adevarul.ro

www.wall-street.ro

www.titanul.ro

www.repubblica.it

www.iohannispresedinte.ro